

ZAČETNICA PRI FRAZEMIH Z (IZ)LASTNOIMENSKIMI SESTAVINAMI V SLOVARJU SLOVENSkih FRAZEMOV IN KORPUSNIH VIRIH

Irena Stramljič Breznik
Sanja Novak

Uvod

Zapisovanje lastno- in izlastnoimenskih besed sodi med pereča pravopisna vprašanja (Dobrovoljc 2004), še posebej, kadar te nastopajo kot sestavine terminoloških in frazeoloških besednih zvez. Tako namreč kažejo nekatere raziskave, ki jim lahko sledimo od osemdesetih let prejšnjega stoletja pa do danes.

V glavnem lahko opazimo dve težišči. Prvo predstavlja imenoslovno-frazeološki vidik, ki se posredno dotika normativnih vprašanj in je zastopan v razpravah Janeza Kebra, drugi je izhodiščno normativni pogled, osredinjen na terminološko-frazeološki vidik, in ga izpostavlja Nataša Jakop s posebnim poudarkom na prikazu reševanja tovrstne problematike v zgodovini slovenskega pravopisja in v soočanju trenutne norme z jezikovno rabo. Prispevek k temu dodaja še tretji vidik, ki preverja, kako se priporočila v *Slovarju slovenskih frazemov* (Keber 2011, v nadaljevanju SSF) o zapisovanju (iz)lastnoimenske sestavine v frazemih¹ ujemajo z rabo, kot jo zrcali korpus Gigafida.²

1 Posredno normativni imenoslovno-frazeološki pogled

1.1 Pri raziskovanju osebnih lastnih imen je Keber (1986, ¹1988, 1989, 1993a, 1993b, 1994, 1995, ²1996, ³2001, 2007, ⁴2008) izpostavil tudi primere njihovega poobčnoimenjenja oz. apelativizacije (npr. *Pavliha* > *pavliha* 'šaljiv, hudomušen človek') in nastopanja v frazemih (*imeti koga za pavliho*, *biti komu za pavliho*, *biti/postati pavliha*, *igrati pavliha*) ter opozoril, da imajo

.....
1 Poimenovanje sledi opredelitvi (Jakop 2012b: 50), da so to frazemi, ki imajo v svoji zgradbi: (a) osebno (*srečati Abrahama*), zemljepisno (*prekoračiti*, *prestopiti Rubikon*) ali stvarno lastno ime (*biti kot Fructalov sok* 'biti poln samega sebe'); (b) iz lastnega imena izpeljan svojilni (*Pirova zmaga*) ali vrstni pridevnik (*po pilatovsko si umiti roke*) in (c) z lastnim imenom homonimno občnoimensko besedo (*kot da je kdo padel z Marsa/Lune*).

2 V prispevku opuščamo izlastnoimenske pridevniške sestavine, ki so tvorjene z obrazili *-ski*, *-(o/e)vski*, *-anski*, *-ji*, ker so vselej zapisani z malo začetnico in pravopisno niso problematični (Jakop 2009: 75).

veliko besedotvorno sposobnost, npr. *pavliharija*, *pavliharski*, *pavliharstvo*, *pavlihast*, *pavlihi-ada*, *pavlihovanje*, *pavlihovati*, *pavlihovski*, *pavlihovski sam.*, *pavlihovsko* prisl., *pavlihovstvo* (Keber 2007).³ Pa vendar isti avtor na več mestih opozori (Keber 1993, 1994), da je proces prehoda osebnih imen v občnoimensko leksiko in frazeologijo precej zapleten, saj ugotavlja, da se zavedanje o lastnoimenskem izvoru takih prvin pogosto ohranja tudi v variantnem zapisu, tj. z malo oz. veliko začetnico, kot je razvidno že iz naslova enega izmed njegovih člankov, v katerem se sprašuje *Srečati, poljubiti Matildo ali matildo?* Tudi v SSF je iztočnica zapisana sicer z malo,⁴ a v razlagi frazema opozori, da je sestavina *matilda* v pomenu 'smrt' večkrat zapisana tudi z veliko začetnico.

1.2 Frazemi z lastnoimensko sestavino v SSKJ (npr. *Abraham*)⁵ in izlastnoimenske pridevniške tvorjenke na *-ski*, *-ški*, *-ov*, *-ev*, *-in*, *-ast*, *-ji* (*španski*, *laški*, *Adamov*, *Tantalov*, *Matjažev*, *matevžast*, *božji* ipd.) so bili tudi tema diplomskega dela (Fošnarč 1999), v katerem so bili frazemi z izlastnoimensko sestavino (osebno ali zemljepisno)⁶ razdeljeni v pet kategorij: frazemi s sestavino iz grško-rimske mitologije, biblije, zgodovinski frazemi, frazemi iz književnosti in drugo. Nato so bili primerjani še s Pleteršnikovim in Glonarjevim slovarjem ter pravopisnim slovarjem iz leta 1962. Ugotovljeno je bilo, da je bil v devetdesetih letih 20. stoletja SSKJ edini razpoložljivi najobsežnejši vir frazemov, ki je selektivno vseboval izlastnoimenska gesla. V njem namreč ni bilo mogoče najti nekaterih pričakovanih frazemov, kot sta npr. *delati se F/francoza*, *P/pandorina skrinjica* ipd., oz. je bilo mogoče najti zveze zgolj z nefrazeološkim pomenom, npr. *bermudski trikotnik* 'področje Atlantskega oceana med Bermudi, Portorikom in Florido', ne pa tudi prenesenega 'kraj, kjer stvari skrivnostno izginjajo'. Poleg razvojnega gradivsko primerjalnega pogleda o pojavitvah specifične skupine frazemov v izbranih slovenskih slovarjih diplomsko delo prinaša soočenje stališč o zapisu izlastnoimenskih sestavin dveh avtorjev, Toporišiča (1977) in Vidovič Muhe (1981), s stanjem v pravilih *Slovenskega pravopisa* 1990. Toporišič (1977) je zagovarjal mnenje, ki je bilo v SP 1990 tudi uresničeno, da je treba frazeme iz mitologije, poimenovanja zakonov in teorij pisati z veliko začetnico. Ada Vidovič Muha (1981), ki je v razpravi utemeljila tip vrstnih izvojljnih pridevnikov, pa zagovarja zapis z malo začetnico, ker je s pretvorbami dokazovala, da gre za vrstni (generični) oz. kakovostni pridevniški pomen, npr. *ahilova peta* → *peta* (od) *Ahila* → *peta*, *značilna za Ahila*. Dilemo ohranja tudi prva izdaja SSKJ, saj se v nekaterih primerih odloči le za veliko začetnico (*to je njegova Ahilova peta*), v drugih pa

3 Erika Kržišnik (Kržišnik 2010: 83–94) take tvorjenke, nastale iz frazeološke skladenjske podstave, imenuje idiomatske besede oz. idiomatske tvorjenke.

4 Samo z malo začetnico je tudi iztočnica *matilda* v drugi izdaji SSKJ (2014: 767).

5 Vsi zapisi so identični zapisu v *SSKJ (2000).

6 V SSKJ (1998) je bilo devetdeset osebnolastnoimenskih in devetintrideset zemljepisnolastnoimenskih iztočnic, vendar je bilo število frazemov večje, saj je lahko ena iztočnica vsebovala več frazemov, kot npr. iztočnici *Abraham*, *Adam* ipd.

v okviru podobne kategorije za malo (*bergmanov* elektr., v zvezi *bergmanova cev*) ali pa za veliko začetnico (*Braunov* elektr., v zvezi *Braunova elektronka*).⁷

2 Normativni terminološko-frazeološki vidik

2.1 Tovrstni problematiki se je v več člankih posvečala Nataša Jakop (2009, 2012a). Problematiko zapisa izlastnoimenskih pridevnikov na *-ov*, *-ev*, *-in* je na izbranih primerih prikazovala tako v terminoloških kot frazeoloških zvezah oz. se posvetila normativnemu vidiku zapisovanja (iz)lastnoimenskih sestavin zgolj v frazemih (Jakop 2012b).

Avtorica ugotavlja, da je raba velike oz. male začetnice lahko problematična pri pridevnikih, ki so izpeljani iz osebne, stvarnega ali zemljepisnega lastnega imena in imajo priponsko obrazilo *-ov/-ev* oz. *-in*, npr. *Abrahamov* ← *Abraham*, *Blažev* ← *Blaž*, *Ariadnin* ← *Ariadna* (Jakop 2009: 73). Bistvena doprinosa te raziskave sta dva. Prvi: predstavljen je historiat tovrstne pravopisne problematike s perspektive slovenskih pravopisnih priročnikov od prvega, Levčevega pravopisa iz leta 1899 do SP 2001, ki ga lahko povzamemo v spodnji preglednici.

In drugi doprinos avtoričine raziskave (Jakop 2009: 82–83): z uporabo korpusa Nova beseda so bili preverjeni deleži zapisa z veliko oz. malo začetnico za nekatere frazeme oz. terminološke zveze (*Ahilova tetiva*) glede na pogostnost zapisa le z veliko začetnico (*Arhimedov zakon*, *Gaußova krivulja*, *Newtonov zakon*, *Pitagorov izrek*, *Ariadnina nit*, *Evin kostim/kostum*, *Hipokratova prisega*, *Kristusova leta*), pretežno z veliko začetnico (*Arhimedova točka*, *Sizifovo delo*, *Parkinsonova bolezen*, *Ojdipov kompleks*, *Abrahamova leta*, *Alzheimerjeva bolezen*, *Machovo število*, *Kolumbovo jajce*, *Zoisova zvončica*, *Avgijev hlev*, *Geigerjev števec*, *Adamov kostim/kostum*, *Amorjeva puščica*) in pogostejšim zapisom z malo začetnico (*arhimedova vijačnica*, *blagajev volčin*, *adamovo jabolko*).

Na to, da aktualna pravopisna pravila pri pisanju začetnice pri pridevnikih na *-ov*, *-ev*, *-in* niso konsistentna s slovarsko predstavitvijo v SP 2001 in da obstaja precejšen razkorak z rabo, kar potrjuje aktualno korpusno gradivo, pa je ista avtorica (Jakop 2012a) opozorila še enkrat in ugotovila, da kritike predloga, po katerem se izlastnoimenski pridevniki na *-ov*, *-ev*, *-in* pišejo z malo začetnico, kadar ne izražajo svojilnega pomena, kažejo v smer prednostnega normiranja z **veliko začetnico**. S tem bi sledili načelu kulturnega izročila in se pridružili tradiciji pisanja takih zvez tudi pri drugih slovanskih jezikih.

.....
7 Zadnja primera sicer nista frazeološka, a ponazarjata zapisovalno različnost tudi znotraj terminoloških zvez z izlastnoimenskimi pridevniki.

	Levčev pravopis 1899, Breznikov pravopis 1920, SP 1935, SP 1950	SP 1962	SP 1990	SP 2007
PRAVILA	Vsi iz lastnega imena izpeljani pridevniki na <i>-ov/-ev, -in</i> so se zapisovali z veliko začetnico.	<u>Novo pravilo</u> ; poleg velike začetnice se <u>dopušča</u> tudi pisanje svojilnih pridevnikov v rastlinskih in podobnih imenih z malo začetnico (npr. <i>marijini laski</i>).	<u>Priporočeno</u> pisanje z malo začetnico pri vrstnih pridevnikih na <i>-ov/-ev, -in</i> iz lastnih imen (<i>adamovo jabolko</i>), z veliko začetnico pa se pišejo svojilni pridevniki na <i>-ov/-ev, -in</i> iz besed, pisanih z veliko, oz. se ta dovoljuje v zvezah, ki zaznamujejo duhovno last, in frazemih (<i>Pitagorov izrek</i>).	<u>Novo jezikoslovno spoznanje</u> : iz osebnih lastnih imen tvorjeni pridevniki na <i>-ov/-ev, -in</i> niso samo svojilni, temveč tudi vrstni in <u>naj bi se</u> zapisovali z malo začetnico, kot alternativa se <u>dopušča</u> tudi pisanje z veliko začetnico: npr. <i>ahiloval/Ahilova peta</i> .
	Ponazarjalni zgledi ob pravilih so zajeli svojilne pridevnike, ki so <u>del prostih besednih zvez</u> , ne pa tudi stalnih besednih zvez in frazemov.	Normiranje izlastnoimenskega pridevnika na <i>-ov/-ev, -in</i> kadar je ta <u>del stalnih besednih zvez</u> – kadar poimenujejo duhovno lastnino, so normirani z veliko začetnico (npr. <i>Ampèrjev zakon</i>).		
SLOVARSKI DEL	Zapisovanje z veliko začetnico ne glede na to, ali je pridevnik del proste besedne zveze (<i>Ajshilove tragedije</i>) ali sestavina frazema (<i>Adamovo jabolko</i> ,na vratu vidni ščitasti hrustanci pri odraslem moškem').	<u>Priporočeno</u> pisanje z malo začetnico pri vrstnih pridevnikih na <i>-ov/-ev, -in</i> iz lastnih imen (<i>adamovo jabolko</i>), z veliko začetnico pa se pišejo svojilni pridevniki na <i>-ov/-ev, -in</i> iz besed, pisanih z veliko, oz. se ta dovoljuje v zvezah, ki zaznamujejo duhovno last (<i>Pitagorov izrek</i>).	Vsi prednostno zapisani z malo začetnico.	

Preglednica 1: Pravila zapisovanja izlastnoimenskih pridevnikov na *-ov/-ev, -in* v slovenskih pravopisih od leta 1899 do 2007.⁸

8 Povzeto po Jakop (2009, 74–80).

2.2 Ista avtorica na izbranih primerih odgovarja tudi na vprašanje, kako je z normativnim vidikom apelativizacije v frazemih (Jakop 2012b). Izpostavlja, da v SP ni mogoče najti normativne opredelitve, kako pisati lastnoimenske sestavine v frazemih (Kržišnik 2003), kadar gre za:

- a) lastno ime (*iz Savla postati Pavel* ali morda *iz savla postati pavel*) ali
- b) občno ime iz lastnega (*dvigniti se kot feniks iz pepela* ali *dvigniti se kot Feniks iz pepela*) oz.
- c) homonimnost občnega in lastnega imena (*biti kot rusov/Rusov*, pri čemer je *rus* 'žuželka', *Rus* 'pripadnik naroda').

Bistveno opozorilo avtorice je, da lastno ime v frazemih sicer izgublja svojo identifikacijsko funkcijo, vendar začne pridobivati nove konotativne pomene ter tako postane motivator frazeološkega pomena in vzpostavlja frazeološki model. Zaradi obojega se pri večini tovrstnih frazemov tudi v slovanskih jezikih tradicionalno ohranja velika začetnica.

3 Korpusni vidik

3.1 Kot je bilo predstavljeno, se SP 2001 pri frazemih z (iz)lastnoimensko sestavino pogosteje nagiba k pisanju z malo, kot alternativo pa dopušča tudi pisanje z veliko začetnico, npr. *ahilova* (§ 159) in *Ahilova* (§ 115) *peta*. Vendar nedosledno, saj za določene frazeme predpisuje zgolj malo, npr. v slovarskem delu (*srečati abrahama*), pri drugih podobnih iztočnicah, ki naj bi pišoče konkretno informirale o zapisu sestavin v frazemih z veliko ali malo začetnico, pa takih frazemov ni, saj imajo lastnoimenske iztočnice zgolj pomensko razlago, npr. pri *Elija* 'svetopisemski prerok', *Poncij* 'rimski cesarski namestnik v Judeji', *Savel* 'izraelski kralj; apostol Pavel pred spreobrnitvijo'. Enako pri navedbi enakozvočnih imen (prim. § 135), kjer se z malo pišejo »z imeni prebivalcev enakozvočna poimenovanja, kadar pomenijo le vrsto bitij ali predmetov«, najdemo zgled *delati se francoza*, v slovarskem delu pri iztočnici *francoz* pa le kvalifikatorsko pojasnilo »tudi živ.«, pomen pa za 'orodje', medtem ko lastnoimenske iztočnice *Francoz* ni. Ustreznega frazema (*prekoračiti r/Rubikon*) ne najdemo niti v primerih, ko imamo v iztočnici zapis z malo (*rubikon* publ. 'meja, mejnik') oz. z veliko (*Rubikon* zem. i. zgod. 'mejna reka med Italijo in Cisalpinsko Galijo').

Tudi SSF se v uvodu ne opredeljuje do načel zapisovanja (iz)lastnoimenskih sestavin v frazemu glede na obstoječo normo. Se pa v nasprotju s SP 2001 večkrat odloča za veliko začetnico (npr. *srečati Abrahama*). Prav tako ponekod dopušča tudi malo začetnico (npr. *Teksas* (*teksas*)), jo določa kot edini možni zapis (npr. *blažev žegen*) ali jo priporoča (npr. *jokati kot mila jera* (*Jera*)).

V prispevku bomo primerjali zapis takih frazemov z veliko oz. malo začetnico v SSF⁹ s podatki v korpusu Gigafida ter primere tiploško razvrstili v štiri skupine, znotraj vsake pa bomo ločili samostalniške lastnoimenske sestavine in izlastnoimenske pridevniške sestavine na *-ov*, *-ev*, *-in*.

.....
9 Iz SSF je bila upoštevana večina frazemov z izlastnoimensko sestavino.

3.2 Korpus Gigafida je sicer nereferenčni, a milijardni korpus slovenskega jezika, v katero so vključena tudi besedila FidePLUS, iskanje pa je enostavnejše. V iskalno okence vpišemo želeno besedo ali niz besed in kot rezultat dobimo vse konkordance, v katerih se iskana beseda oz. niz besed pojavlja. Če želimo najti besedo v eni sami točno določeni obliki, jo v iskalno okence zapišemo v narekovajih. Poleg enostavnega iskanja pa Gigafida omogoča tudi napredno iskanje, ki ga uporabimo, kadar želimo dodatne pogoje za iskano besedo oz. niz besed. Določimo lahko dodatne lastnosti iskane besede (npr. besedno vrsto), prav tako besede, ki se pojavljajo v njeni okolici in njihovo oddaljenost od nje. Pogoje lahko med seboj tudi kombiniramo (Logar Berginc idr. 2012).

Za pridobivanje želenih podatkov smo iskalne pogoje prilagajali posameznemu primeru, skladno s specifikom frazema in njegovim obnašanjem v sobesedilu. Frazeme z eno samo sestavino in frazeme, katerih sestavine zagotovo stojijo neposredno skupaj ne glede na sobesedilo, smo iskali z enostavnim iskanjem. Take idiomatske besede in frazemi so npr. *abrahamka*, *abrahamovec*, *Ariadnina nit*, *blažev žegen*, *Elijev ogenj*, *Indija Koromandija*. Večji delež frazemov smo iskali s pomočjo naprednega iskanja in jedrni besedi frazema določili še besedo v njeni okolici ter omejili njeno oddaljenost. S tem smo izločili določeno število neustreznih pojavitev za našo analizo. V nadaljevanju smo podatke izvozili v preglednico in jo uredili po abecednem redu. Tako smo izločili primere, kjer je (iz)lastnoimenska sestavina zapisana za končnim ločilom oz. je prva beseda v stavku in pisana z veliko začetnico, ter primere, ko je (iz)lastnoimenska sestavina frazema ali celo besedilo zapisano s samimi velikimi črkami. Prav tako so bili iz vzorca izločeni primeri, ki se nanašajo na korpusni šum, in morebitni primeri, kjer ni šlo za frazeološki pomen. Pri frazemih z visokim številom pojavitev (npr. *D/divji zahod* 2952 pojavitev, *raj na zemlji* 1475 pojavitev ipd.) je bilo iskanje zaradi večjega števila zadetkov omejeno na naključnih 200 pojavitev v korpusu, nato je sledila analiza na podlagi dobljenega vzorca. Velike oz. male začetnice (iz)lastnoimenskih sestavin frazemov smo pregledovali ročno, saj kategorije pod skupino osnovne oblike v korpusu Gigafida glede kategorizacije zapisa z veliko oz. malo začetnico niso zanesljive.

3.3 **Frazemi iz SSF, ki nimajo pojavitev v korpusu Gigafida**, so: *preseliti se k Abrahamu, glasen kot Čič, kričati kakor Čič, vpiti kot Čič, iti gor k Janezu, Janez že kliče, hoditi v Mižule Mažule*,¹⁰ *držati se kot/kakor Pust/Kurent v pratiki, Pust je pobodel koga, nositi vodo v Savo*.

Tudi nekateri frazemi z izlastnoimensko pridevniško sestavino na *-ov*, *-ev* in *-in* nimajo korpusne potrditve: *Abrahamova hči, Adamova deca, Adamova žena, Cahejeva nedelja, Krampova Katra, Krampov Matija, nedolžen kot Lahov koš, neveden kakor Lahov koš, reven kakor Lahov koš, Gajzerjeva Lenčka in Megerine solze*.

.....
 10 Korpus potrjuje le frazem *iti v mižule*.

3.4 Frazemi iz SSF, ki imajo (iz)lastnoimensko sestavino zapisano samo z veliko začetnico.

3.4.1 Stoodstotni¹¹ korpusno potrjen delež zapisa s predvideno veliko začetnico imajo naslednji frazemi in njihove različice:

- ▷ *nositi sove v Atene* (*To je vendar, kakor če bi nosili sove v Atene, kakor se je glasila grška primera [...]*);
- ▷ *videti Benetke* (*[...] če ne bo kmalu nove vlade, bomo verjetno še prevečkrat videli Benetke.*);
- ▷ *stric iz Amerike* (*[...] če bi se našel kakšen stric iz Amerike in jim prinesel vrečo zelencev*);
- ▷ *iti kot Elija* (*Obwaller je v sobotni vročini znova šel v klanec kot Elija [...]*);
- ▷ *po vrsti, kot so hiše v Trsti* (*Gremo kar po vrsti, tako kot so hiše v Trsti.*);
- ▷ *zvonovi gredo v Rim* (*Zvonovi gredo v Rim*), *iti v Canosso* (*Če bi predsednik vlade šel v Canosso, bi imeli neke vrste anahronistično parodijo; Vrnitev v opozicijo je mogoča samo kot pot v Canosso.*), *iti v Kanoso* (*Naši diplomaciji ni treba iti v Kanoso ali romati v Lurd.*);
- ▷ *spremeniti koga iz Savla v Pavla*¹² (*[...] je bila pot do Damaska nenavadno polna romarjev, ki so se spreminjali iz Savla v Pavla.*);
- ▷ *sprememba iz Savla v Pavla* (*Kaj se v resnici skriva za to njegovo nenadno spremembo iz Savla v Pavla.*);
- ▷ *spreobrniti koga iz Savla v Pavla* (*Najprej zaradi globokega, prožnega baritona, še bolj pa zaradi nazornosti, s katero je prikazal Konradovo spreobrnitev iz Savla v Pavla*);
- ▷ *iz Savla postati Pavel* (*»Znamka je iz Savla postala Pavel,« komentira Doris.*);
- ▷ *od Poncija do Pilata* (*Njegova mama medtem vztrajno leta od Poncija do Pilata [...]*);
- ▷ *oprati si roke kot Pilat* (*Pravosodni minister si je tako kot Poncij Pilat opral roke in na sojenju ni bil prisoten [...]*);
- ▷ *umiti si roke kot Pilat* (*In zdravniki si kot Pilat umijejo roke, da oni sploh niso imeli nič pri tem.*);
- ▷ *med Scilo in Karibdo* (*[...] je to pomenilo, da je bilo treba štiri leta med Scilo in Karibdo sklepati kompromise.*);
- ▷ *med Scilo in Karibdo* (*Dela ni spremenil v desničarski časopis, ampak kar lepo krmari med Scilo in Karibdo; Obvladovanje in usmerjanje dogajanja v slovenskem kmetijstvu pogosto spominjata na krmarjenje med Scilo in Karibdo; [...] da je en redkih, ki za zdaj spretno pluje med Scilo in Karibdo v neusmiljenem svetu komercialnih televizij [...]; Grška vlada tako s težavo vozi med Scilo in Karibdo [...]; Vlada se je zaradi tega znašla med Scilo in Karibdo.*)

11 Stoodstotni delež v nekaterih primerih frazemov predstavlja tudi manj kot pet pojavitev v korpusu Gigafida. Taki frazemi so *nositi sove v Atene*, *iti v Kanoso*, *spremeniti koga iz Savla v Pavla*, *sprememba iz Savla v Pavla*, *spreobrniti koga iz Savla v Pavla*, *iz Savla postati Pavel*, *oprati si roke kot Pilat*, *letati od Poncija do Pilata*, *voziti med Scilo in Karibdo*. Tak vzorec frazemov ni natančen pokazatelj rabe zapisa (iz)lastnoimenske sestavine z veliko oz. malo začetnico.

12 Nekateri frazemi se pojavljajo v več variantah, ki so dodane kot ponazoritev relativne stalnosti nekaterih frazemov (Gantar 2007).

3.4.2 Frazemi iz SSF z izlastnoimensko pridevniško sestavino na *-ov*, *-ev* in *-in*, ki imajo **pojavitve v korpusu** in v njem tudi vselej potrjen zapis z veliko začetnico, so:

- ▷ *Abrahamov otrok* (»Molim, da bi prevladale vrednote, ki so skupne vsem Abrahamovim otrokom,« je dejala za Newsweek.),
- ▷ *Abrahamov rod* ([...] tako je tudi propadla kultura Abrahamovega rodu pri nas in skorajda po vsej Evropi [...]),
- ▷ *Abrahamov sin* (Slovenija pa kot obljubljeni deželci za Abrahamove sinove.),
- ▷ *Adamov sin* ([...] deset moških in 18 ženskih naslednikov človeštva, tako rekoč Adamovih sinov in Evinih hčerk.),
- ▷ *Evina hči* (Jim Morgan, zvezni agent, ki živi kot kak paša, si dovoli, da ga kakor dojenčka neguje in varuje neka brhka Evina hči; [...] so ostajale v tem diskurzu, pojmovale so se kot Evine hčere¹³ [...]),
- ▷ *Elijev ogenj* ([...] ki je maja 1998 pisatelja v osrednjem časopisu počastila s stavkom, da »se v Ljubljani prikaže kot Elijev ogenj, ki v prestolnico prinese neverjetno srečo«.)

3.5 Možnost dvojničnega zapisa uvaja tudi SSF. **Prednostni zapis z malo začetnico** je v SSF predviden pri naslednjih iztočnicah:

- ▷ *jera* (Jera),
- ▷ *krež* (Krež),
- ▷ *mohikanec* (Mohikanec),
- ▷ *pavliha* (Pavliha),
- ▷ *urh* (Urh),
- ▷ *zemlja* (Zemlja);

pri iztočnicah npr.

- ▷ *Teksas* (teksas),
- ▷ *Metuzalem* (metuzalem),
- ▷ *Rubikon* (rubikon) pa z veliko.

3.5.1 Korpusne pojavitve kažejo, da je pri **jeri** v 91 %¹⁴ besed pisanih z malo (*Ne morem kot neka mila jera vreščati, da se nismo za to borili [...]*) in le v 9 % z veliko ([...] *nekateri dame, ki niso ravno mile Jere, pa so si diskretno popravile nogavice [...]*).

Frazem *bogat kot krež* je v korpusu sicer redek, a pogostejši je zapis z veliko (57 %: *Dva meseca sva se počutila kot Kreza.*) kot z malo (43 %: *Lady Amesova je bogata kot krež.*).

Poslednji/zadnji mohikanec je v korpusu v nasprotju s SSF v večjem deležu pisan z veliko (90 %: [...]) *samo trije poslednji Mohikanci vztrajajo, nad njihovimi prodajalnami so izveski s priimki*) kot z malo (10 %: *V večna lovišča je odšel še eden od poslednjih mohikancev slovenskega filma.*)

13 Prva izdaja SSKJ pri iztočnici *Eva* poleg *Evina hči* 'navadna ženska z vsemi slabostmi' navaja tudi množinsko obliko *Evine hčere* 'ženske'.

14 Odstotki so zaokroženi na celo število.

Pri sestavini **pavliha**, upošteva je pojavitve v vseh frazemih, prevladuje mala začetnica: *biti pavliha* (62 %: *Če mi kdo reče, da sem pavliha, to štejem za poklon*), *biti Pavliha* (37 %: *Mnogokrat je to tudi veseloigra, v kateri je glavni nastopajoči samo za ped oddaljen, pa bi bil Pavliha.*), *igrati Pavliho* (34 %: *v Mestnem lutkovnem gledališču igra Pavliho, uspešno pa se ukvarja tudi z atletiko.*), *igrati pavliho* (66 %: *Če pa bi samo igral pavliho, me nihče ne bi jemal resno.*), *imeti za Pavliho* (50 %: *Ne dovolim pa, da me imate za Pavliho.*), *imeti za pavliho* (50 %: [...], *da bi vas evropski politiki zaradi igranja na orglice imeli za pavliho in vas zato ne bi jemali dovolj resno*).

Pri **urhu** je pogostejši zapis z veliko, in to v 80 % (*Urhovke so celo dobile svoje ime po tem, da so v prenešenem pomenu besede klicali Urha, če so bruhal ali so imeli težave s prebavo.*), v 20 % z malo (*Urha klicati bruhati, ker je preveč pil, je kmalu klical urha (urh brezrepa dvoživka)*).

Frazema *raj na zemlji/Zemlji* in *star kot zemlja/Zemlja* imata v SSF prednostno navedeno malo začetnico, vendar dovoljeno tudi veliko začetnico. Slednja se pojavlja v manjšem številu, in sicer pri frazemu *raj na zemlji/Zemlji* v 20 % (*Za ljubitelje narave in rekreacije je ta košček Slovenije raj na Zemlji.*), proti večjemu deležu pojavitev z malo začetnico v 80 % ([...] *bralcem daje vtis, da je naša prestolnica raj na zemlji [...]*). Frazem *star kot zemlja/Zemlja* se z malo začetnico v korpusu pojavlja v 77 % (*Nasvet je star kot zemlja, vendar drži kot prebit.*), z veliko začetnico pa v 23 % (*Bil je majhen, zguban, star kot Zemlja.*).

Prednostni zapis sestavine **Teksas** z veliko je potrjen v eni sami pojavitvi (100 %) frazema (*»A res? Meni se zdi vse skupaj en sam Teksas!«*).

Tudi pri frazemu *star kot Metuzalem* je večinski delež zapisov z veliko začetnico, in sicer 90 % (*Sicer živi normalno, pa je stara kot Metuzalem in ima temu primerno starostne muhe [...]*), ter le 10 % zapisov z malo začetnico ([...] *presenetljivo močan je za nekoga, ki je star kot metuzalem.*).

V 61 % prevladuje tudi velika začetnica pri frazemu *prestopiti Rubikon* ([...] *saj je država prestopila Rubikon zadolževanja na tujem.*) in v 39 % z malo (*V tekmovalnem programu pa še vedno čakamo na film, ki bo prestopil rubikon.*).

3.5.2 V večini frazemov z izlastnoimensko pridevniško sestavino na *-ov*, *-ev* in *-in* SSF predvideva zapis z veliko začetnico, kot je razvidno tudi v naslednjih primerih dvojničnega zapisa frazema.

Frazem **Sizifovo (sizifovo) delo** je tudi v korpusu pogosteje potrjen z veliko začetnico s 77 % (*Na koncu je najti najboljšega med toliko programi vedno Sizifovo delo.*), delež zapisov z malo začetnico pa je le 23 % ([...] *zato je borba proti temu tako težka in malone sizifovo delo [...]*).

Enako pri **Damoklejev (damoklejev) meč**, saj je dobrih 90 % zapisov z veliko ([...] *da še vedno kot Damoklejev meč visi nad teboj strah pred ponovitvijo bolezni.*) in slabih 10 % z malo ([...] *kot so zapisali v sporočilu za javnost, visi damoklejev meč dolga do države [...]*).

Pri frazemu **ahilova (Ahilova) peta** SSF daje zapis z malo začetnico, korpus pa vendarle daje prednost rabi z veliko začetnico v 60 % ([...] *je pa nagnjenost k šumu vendarle Ahilova peta Panasonicovih aparatov [...]*) in le v 40 % z malo (*Skrijte svojo ahilovo peto pred nasprotniki.*).

3.6 V tej skupini predstavljamo frazeme, katerih zapis (iz)lastnoimenskih sestavin je v SSF **predviden le z veliko začetnico**,¹⁵ a v korpusu lahko nastopa **tudi zapis z malo**.

3.6.1 Podatki za frazeme, pri katerih v korpusu niha zapis med veliko in malo začetnico v prid velike.

Z izjemo frazema **videti Abrahama**, kjer sta zapis z veliko ali malo v korpusu izenačena s 50 % (*Še petdeset let nimaš in si videl Abrahama? Abrahamovanja organizirajo petdesetletniki, torej slavljenci, in [...]*) oz. ([...] *Rogerja Murtaugha, ki je nedavno videl abrahama in ki ga čez nekaj let čaka upokojitev.*), pri navedenih frazemih prevladuje zapis z veliko.

Pri **odkriti Ameriko** je le okrog 1 % primerov z malo ([...] *joj, ti si pa odkril ameriko, ne.*) in 99 % z veliko začetnico ([...] *predstavljena reforma kmetijske politike ne pomeni nobenega odkrivanja že zdavnaj odkrite Amerike*), pri *mirna Bosna* z veliko 79 % (*Ladja je tam še iz davnih časov in mirna Bosna!*), 21 % z malo ([...] *če pride kontrolor mu pokažeš dokument s sliko in mirna bosna.*).

Tudi **Indija Koromandija** se zgolj v 5 % pojavlja zapisana z malo začetnico (*Pa saj zdravstveno osebeje ni indija koromandija, kjer je vse zastoj in [...]*), sicer pa z veliko, in to v 95 % (*Opozoril je na določen realizem: »Evropska unija ni Indija Koromandija, torej območje, kjer se cedita med in mleko [...]*).

Frazem **Divji zahod**¹⁶ ima prav tako večji delež (64 %) zapisa z veliko (*Področje je bilo povsem neurejeno, časi in razmer Divjega zahoda so vladali tudi v Sloveniji.*) in manjšega (36 %) z malo začetnico (*Država, ki si obeta Evropo, ne sme imeti divjega zahoda pri delovnem času [...]*).

Gospod je koga poklical se v Gigafidi v 71 % pojavlja z veliko (*V 57. letu starosti je mnogo prežgodaj in nepričakovano Gospod poklical k sebi [...]*) in v 29 % z malo začetnico ([...] *se je začudil župnik. »Ali ga je gospod poklical k sebi?«*). Podobno je pri frazemu *Gospodar življenja je poklical koga k sebi*, saj je v 73 % zapisan z veliko (*V 96. letu starosti jo je Gospodar življenja poklical k sebi [...]*) in v 27 % z malo začetnico (*Klicu gospodarja življenja se je v 93. letu odzvala*).

Zaspali v Gospodu je v korpusu zapisan prevladujoče z veliko s 94 % (*V 74. letu je zaspal v Gospodu [...]*), zapisov z malo začetnico pa je le 6 % ([...] *praznik vseh mučencev in pravičnikov, ki so zaspali v gospodu, na 1. november.*).

Zelo podobno je razmerje pri frazemu **kaditi kot Turek**, kjer se delež zapisov z veliko začetnico pojavlja v 93 % ([...] *vsak vikend vijuga na Pohorju, pije veliko pivo in kadi kot Turek.*), delež

¹⁵ Tu opuščamo pregled nasprotne skupine, tj. tistih frazemov, za katere SSF predvideva samo zapis z malo začetnico, kot npr.: *imeti koga za pepčka, biti kot na luni, gospodov dan* ipd.

¹⁶ Pri frazemih *D/divji zahod* (2.952 pojavitev), *izbrisati kaj z obličja zemlje* (439 pojavitev), *raj na zemlji* (1475 pojavitev) in podobnih primerih z visokim številom pojavitev je bilo iskanje zaradi večjega števila zadetkov omejeno na naključnih 200 pojavitev v korpusu, izmed teh je bil izločen še korpusni šum, primeri s samimi velikimi črkami in morebitni primeri, kjer ni šlo za frazeološki pomen. Na podlagi takega vzorca je bila nato narejena statistična analiza zapisov z veliko/malo začetnico.

primerov, zapisanih z malo začetnico, pa je 7 % ([...] *pije vedra kave, kadi kot turek in poslušaj govorne oddaje na radiu.*).

Pri frazemu **Tantalove muke** je zapis z veliko začetnico uresničen v Gigafidi v 74 % (*Jojmene, opisovanje in ocenjevanje takih iger je Tantalova muka!*), z malo pa je pisanih 26 % ([...] *zamenjati režim v dokaj veliki državi in jo po tantalovih mukah spraviti iz inkubatorja v bolj ali manj neodvisno življenje [...]*).

Frazem **iti/hoditi od Poncija do Pilata** se skoraj vedno zapisuje z veliko, saj je tako zapisanih 97 % primerov (*Terezija je zaman hodila od Poncija do Pilata, da bi dosegla skrajšanje delovnega časa.*) in le 3 % z malo začetnico ([...] *se vam bo vseeno redno dogajalo, da boste hodili od poncija do pilata in nosili okoli svoje lastne podatke [...]*). Podobno sliko dobimo tudi pri različici *pošiljati koga od Poncija do Pilata* (93 %: *Ne vedno, a vendarle čedalje pogosteje pacienta pošiljajo od Poncija do Pilata [...]*) proti (7 %: *Pošiljali so nas od poncija do pilata, odgovorov pa od nikoder.*)

S sestavino **Poncij Pilat** lahko nastopa tudi frazem, ki je v SSF zapisan kot *oprati si roke kot Pilat*. V 90 % je zapisan z veliko (*Pravosodni minister si je tako kot Poncij Pilat opral roke in na sojenju ni bil prisoten*), v 10 % z malo ([...] *da ti opere ime in si opere roke kot poncija¹⁷ pilat*). Še podatki z glagolom *umiti si* (93 % z veliko: *In zdravniki si kot Pilat umijejo roke, da oni sploh niso imeli nič pri tem.*) in (7 % z malo začetnico: [...]) *po mesarskem klanju si bodo umili roke tako kot poncij pilat.*)

Delež zapisov lastnoimenske sestavine z veliko začetnico v frazemu **potrebovati kaj kot Sahara vode**¹⁸ je v korpusu 91 % (*Pomembno dejstvo je to, da Trebnje potrebuje vrtec, kot Sahara vode.*) in 9 % z malo začetnico (*Slovenci smo potrebni humorja kot sahara vode.*).

Kolumbovo jajce ima 80 % pojavitev z veliko (*V omenjenem poslovnem načrtu verjetno ni bilo kakšnega genialnega Kolumbovega jajca, kako uspešno konkurirati [...]*) in 20 % z malo začetnico (*Problem je podoben kolumbovemu jajcu, samo po čudežu lahko [...]*).

Zelo prepričljiv je delež zapisov z veliko začetnico tudi pri frazemu **kot da je kdo padel z Marsa**, potrjen s 94 % (*Toda problem je v tem, da nismo padli z Marsa.*) in le v 6 % z malo (*Gospodična govori kot da je padla z marsa.*).

3.6.2 V drugi skupini so frazemi, kjer **korpusne potrditve kažejo** večji delež zapisa lastnoimenske sestavine z **malo začetnico**.

Pri frazemu (**pri**)**bližati se Abrahamu**: z veliko 42 % ([...] *Jože, tudi sam že blizu Abrahama in z dvema zavoženima zakonoma za seboj.*), z malo začetnico 58 % (*Sem blizu abrahama in ob večnem iskanju primerne partnerice sem že skoraj obupal [...]*).

17 Zapis je identičen korpusnemu primeru.

18 Prim. Stramljič in Kovač (2013: 604–611).

Pri frazemu *srečevati Abrahama* je v korpusu Gigafida delež zapisov z veliko začetnico 40 % (*Po nekem čudnem naključju ljudje prav maja in junija srečujejo Abrahama.*), delež zapisov z malo začetnico pa 60 % (*Primorski fantje srečujejo abrahama.*).

Zanimiv je tudi frazem *hoditi v Mižule*, le 17 % je pojavitev z veliko ([...] *prepričala, da so moji vsi lepo pokriti in v Mižulah.*) in 83 % z malo začetnico ([...] *sta bili ovčici kot bi mignil pripravljene za pot v mižule, čeprav ponavadi večerna rutina traja precej dolgo [...]*). V SSF predvidena različica (kot je opozorjeno v točki 3.1.1) *hoditi v Mižule Mažule* se ne pojavlja.

Frazem *o svetem Nikoli* je v SSF zapisan z veliko. Razmerje med obema zapisoma v korpusu pa kaže prevladujočo malo začetnico s 65 % ([...] *nezaupljivi in že pravijo, da bo njegov časopis izšel ob svetem nikoli [...]*), nasproti deležu velikih začetnic, ki se zmanjša na 35 % (*Upajmo, da se to ne bo zgodilo šele ob svetem Nikoli.*).

Frazem *iti v Pančevo* se pojavlja zgolj z enim primerom, ki pa je zapisan v nasprotju s SSF z malo začetnico (*Bom vidla, če ne bom šla glih u pančevo.*).

V korpusu Gigafida je v nasprotju s pričakovanim večji delež zapisov z malo začetnico tudi pri frazemu *okrogel kot Zemlja*, in sicer 80 % (*Njen trup je okrogel kot zemlja*), ter v 20 % z veliko začetnico ([...] *spoznanje, da je nekdo »okrogel kot Zemlja« [...]*).

3.6.3 Pri izlastnoimenskih pridevniških sestavinah je za navedene primere SSF predvidel zgolj **zapis z veliko začetnico**. Korpusne potrditve pa kažejo tudi možna odstopanja v smer male začetnice:

- ▷ *Avgijev hlev* (92 %: *Le kdo bo počistil ta Avgijev hlev?*), *avgijev hlev* (8 %: ([...] *držo lahko dokaže le, če bo poskusil počistiti cestarski avgijev hlev*);
- ▷ *Noetova barka* (98 %: [...] *kjer bodo poskušali na Noetovo barko raznih privatizacij in »prihvatizacij« vkrcati še tisto [...]*), *noetova barka* (2 %: [...] *nikomur želeti nič slabega, vsi smo na isti noetovi barki.*);
- ▷ *biti v Kristusovih letih* (92 %: [...] *pravi Igor Černuta, ki je v Kristusovih letih*), *biti v kristusovih letih* (8 %: *Pet sezon je čakal in v kristusovih letih tudi dočakal.*);
- ▷ *Pandorina skrinjica* (86 %: *Z neodvisnostjo pokrajine in njenim priznanjem bi se odprla Pandorina skrinjica.*), *pandorina skrinjica* (14 %: [...] *da Bruselj s tem odpira pandorino skrinjico težav.*);
- ▷ *Pirova zmaga* (47 %: *Ta Pirova zmaga bi v Sloveniji povzročala veliko težav.*), *pirova zmaga* (53 %: *To je dejansko pirova zmaga univerz [...]*);
- ▷ *Potemkinove vasi*¹⁹ (88 %: [...] *toda vsakdo ve, da je to le Potemkinova vas populističnega diktatorja*), *potemkinove vasi* (12 %: *Prestolnica Astana je potemkinova vas predsednika Nazarbajeva [...]*).

19 Potrjena je tudi različica *P/potjomkinova vas* s petimi pojavitvami, od tega eno z malo začetnico ([...] *ki ne uvidijo, da živimo v potjomkinovih vaseh. – Primorska univerza ne bi bila nikakršna Potjomkinova vas.*).

- ▷ Frazem *Eridino jabolko* se v korpusu Gigafida pojavlja v zgolj enem primeru, v katerem pa je sestavina zapisana z malo začetnico (*Besede: eridino jabolko, eristika*).
- ▷ Frazem *Elijev ogenj*, pri katerem je normirana velika začetnica, se v korpusu Gigafida tako zapisan pojavlja v 97 % ([...] *s stavkom, da »se v Ljubljani prikaže kot Elijev ogenj, ki v prestolnico prinese neverjetno srečo«*.) in le 3 % primerov je zapisanih z malo začetnico ([...] *nagovor starca pred odhodom iz Lizbone, opis elijevega ognja in morske trombe* [...]).

Sklep

Začetnica pri lastno- in izlastnoimenskih sestavinah v frazemih kaže precejšnjo stopnjo pravopisne variabilnosti, ki jo je spodbudil tudi SP 2001. Zato je bila ta naloga za *Slovar slovenskih frazemov*, ki trenutno velja za edini slovenski specializirani frazeološki vir, nelahek izziv.

Pregledan precejšnji delež tovrstnih frazemov iz slovarja in s tem tudi njegovih predlogov glede zapisovanja z veliko in malo začetnico v primerjavi z rabo, kot jo predstavlja korpus Gigafida, potrjuje, da se zapisovanje takih enot v večjem deležu približuje zapisovanju z veliko začetnico. Tak zaključek omogočajo rezultati opravljene analize: (a) visoko število frazemov, ki v korpusno potrjeni rabi sledi v SSF predvideni veliki začetnici; (b) pri dvojničnih možnostih v SSF je v korpusu višji odstotek zapisov z veliko začetnico; (c) delež zapisov z malo začetnico je v korpusu pri tistih frazemih, v katerih SSF predvideva veliko začetnico, opazno manjši.

Čeprav je treba zaradi narave samega korpusa Gigafida do določene stopnje relativizirati korpusne podatke in ob tem opozoriti, da analiza ni upoštevala merila različnih vrst besedil, lahko vendarle zaključimo, da je *Slovar slovenskih frazemov* (2011) pri pravopisnem usmerjanju te specifične skupine frazemov uspešnejši in v manjšem razkoraku z rabo kot *Slovenski pravopis* 2001.

Literatura in viri

- DOBROVOLJC, Helena, 2004: *Pravopisje na Slovenskem*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Zbirka Lingua Slovenica).
- FOŠNARIČ, Nataša, 1999: *Frazemi z lastnoimensko sestavino in njihova pravopisna podoba*. Diplomsko delo. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- GANTAR, Polona, 2007: *Stalne besedne zveze v slovenščini – korpusni pristop*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Gigafida = <www.gigafida.net>
- GORJANC, Vojko, 2005a: *Študije o korpusnem jezikoslovju*. Ljubljana: Založba Krtina.
- , 2005b: *Uvod v korpusno jezikoslovje*. Domžale: Izolit.
- GORJANC, Vojko, FIŠER, Darja, 2010: *Korpusna analiza*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- JAKOP, Nataša, 2006: *Pragmatična frazeologija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- , 2009: Osvetlitev rabe velike oz. male začetnice pri izlastnoimenskih pridevnikih s priponskimi obrazili *-ov/-ev, -in* v slovenščini. *Jezikoslovni zapiski* 15/1–2. 73–84.
- , 2012: Normativni vidik apelativizacije v frazeologiji – anomalija ali jezikovna igra? Učenyne zapiski Tavričeskogo nacional'nogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo, Serija Filologija, Social'nye komunikacii. 50–56. <http://sn-philolocom.crimea.edu/arhiv/2012/uch_25_64_2/004_jako.pdf>

- , 2013: Frazzeološki neologizmi v slovenščini. *Frazzeološka simfonija: Sodobni pogledi na frazeologijo*. Ljubljana: Založba ZRC. 157–166.
- KEBER, Janez, 1986: Besedje in izrazi iz imena Marija. *Mohorjev koledar 1987*. Celje. 106–109.
- , 1993: Izimenska leksika in frazeologija v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. *Rječnik i društvo: zbornik radova sa znanstvenog skupa o leksikografiji i leksikologiji održanog 11–13. X. 1989. u Zagrebu*. Zagreb. 183–188.
- , 1994: Nekateri semantični vidiki in motivi prehoda osebnih imen v občna imena v slovenščini. *Traditiones 23*. 27–32.
- , 1988: *Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem*. Celje: Mohorjeva družba.
- , 1996: *Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem*. Celje: Mohorjeva družba.
- , 2001: *Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem*. Celje: Mohorjeva družba.
- , 2008: *Leksikon imen. Onomastični kompendij*. Celje: Mohorjeva družba.
- , 2007: Pavle je Pavel, a ni bil Savel, tudi ni Peter in Pavel ne Peter ali Pavel ne pavliha. *Merkurjev zbornik. Jezikoslovni zapiski 13/1–2*. 203–215.
- , 2000: Raziskovanje slovenske frazeologije – sedanje stanje in zasnova frazeološkega slovarja. *Jezikoslovni zapiski 6*. 81–116.
- , 2011: *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC, ZRC SAZU (zal.).
- , 1993: Srečati, poljubiti Matildo ali matildo? *Glasnik Slovenskega etnološkega društva 33/3–4*. 95–97.
- KRALJ, Nataša, 1999: *Frazemi z lastnoimensko sestavino in njihova pravopisna podoba*. Diplomsko delo. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- KRŽIŠNIK, Erika, 1996: Norma v frazeologiji in odstopi od nje v besedilih. *Slavistična revija 44/ 2*. 133–154.
- , 2003: Frazzeologija v Slovenskem pravopisu 2001. *Slavistična revija 51/2*. 221–237.
- , 2010: Idiomatska beseda ali frazeološka enota. *Slavistična revija 58/1*. 83–94.
- LOGAR BERGINC, Nataša, GRČAR, Miha, BRAKUS, Marko, ERJAVEC, Tomaž, ARHAR HOLDT, Špela, KREK, Simon, 2012: *Korpusi slovenskega jezika Gigafida, KRES, ccGigafida in ccKRES: gradnja, vsebina, uporaba*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, Fakulteta za družbene vede.
- SSKJ 2014 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. SSKJ in deloma prenovljena izdaja. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- *SSKJ 2000 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Elektronska izdaja. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- SPIP 1990 = *Slovenski pravopis 1 – Pravila*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.) – DZS (zal.).
- SP 2001 = *Slovenski pravopis*, 2001. Jože Toporišič idr. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC (zal.).
- STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, 1999: *Prispevki iz slovenskega besedoslovja*. Maribor: Slavistično društvo Maribor.
- STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, KOVAČ, Mija, 2013: Kaj Slovenci potrebujemo kot Sahara vodo. Zoltan Andraš, Oleg Fedosov in Szabolcs Janurik (ur.): »Voda« v slavjanskoj frazeologiji i paremiologiji = A víz a szláv frazeológiában és paremiológiában = Water in Slavonic phraseology and paremiology: kollektivnaja monografija (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához). Budimpešta: Tinta Könyvkiadó. 604–611.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1974: K izrazju in tipologiji slovenske frazeologije. *Jezik in slovstvo 19/8*. 273–279.
- , 1977: Komentar k Načrtu pravil slovenskega pravopisa. *Slavistična revija 25/1*. 69–106.
- VIDOVIČ, MUHA, Ada, 1981: Pomenske skupine neakovostnih izpeljanih pridevnikov. *Slavistična revija 29/1*. 19–42.